

Osvald Cardona

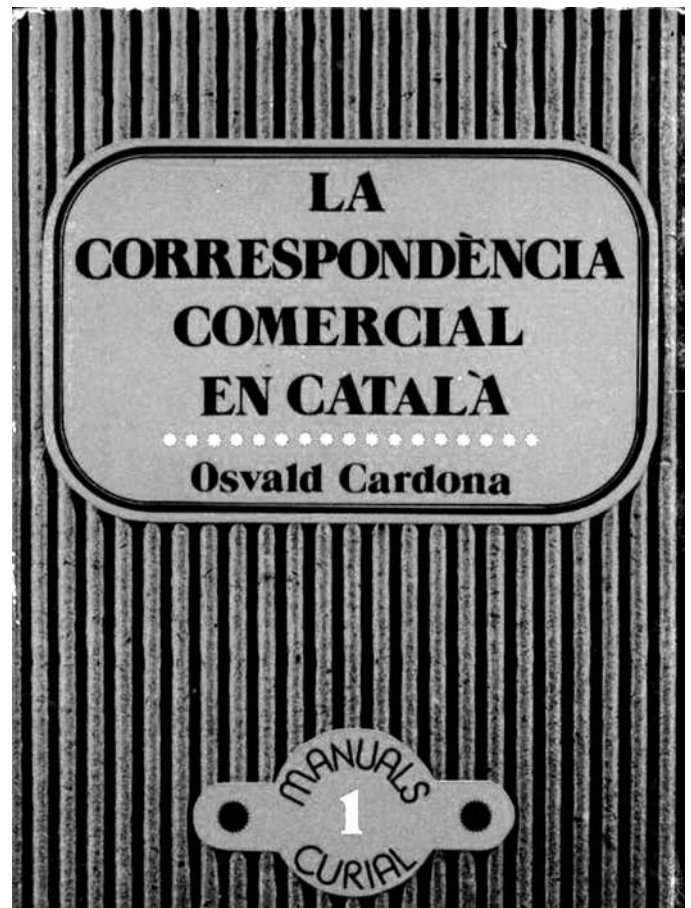
(1914-1987)

Rigor, precisió i normalitat en l'ús de la llengua

CARLES DUARTE I MONTSERRAT
Fundació Lluís Carulla
Consell de Direcció de la Revista de Llengua i Dret

TERMINÀLIA 5 (2012): 79-81 · DOI: 10.2436/20.2503.01.39
ISSN: 2013-6692 (impresa); 2013-6706 (electrònica)
<http://terminalia.iec.cat>

Un dels problemes terminològics que més estudis i debats han merescut en català en el camp del dret és el de la denominació de les resolucions judicials. No em refereixo certament a la *sentència*, però sí al terme que en designa la part dispositiva i també als termes amb què coneixem les altres dues menes de resolucions judicials, la *providència* o *provisió* i la *interlocutòria* (en castellà, *auto*). Un dels àmbits on es va analitzar i debatre més a fons aquesta problemàtica va ser en el Seminari de Documentació Jurídica en Català de la Comissió de Cultura del Col·legi d'Advocats de Barcelona. El Seminari, constituït l'any 1967, era presidit per Josep L. Sagarra i Zacarini, en va ser vicepresident Octavi Saltor, hi van fer de vocals Pere Cuxart, Josep Ferrer, Josep M. Malagelada, Antoni Pelegrí, Lluís Torras i Jaume Tortras, i hi exercia les funcions d'assessor lingüístic l'escriptor i corrector Osvald Cardona. D'aquestes qüestions terminològiques, el Seminari se'n va ocupar, per exemple, a les sessions del 23 de febrer i del 6 d'abril de 1983. S'hi troben posicions que hi defensaven solucions finalment bandejades com *providença*, per a les resolucions de tramitació, o *acte declaratori* o *aute*, com a Andorra o com apareix en la documentació de la Generalitat republicana, per a les resolucions que decideixen sobre la procedència d'una recusació, l'admissió d'excepcions... Això no obstant, sens dubte el treball aprofundit que s'hi feia va ajudar a desbrossar el camí i a facilitar el progrés cap a un escenari de més claredat i solidesa en un terreny tan ple de paranys.

Continuen essent avui interessantíssims els resultats de la labor realitzada per aquell Seminari i que trobem reflectida en publicacions minuciosament elaborades i de consulta sempre útil com *50 documents jurídics en català* (1976), accessible avui des de la pàgina web de recursos lingüístics del Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya (<http://www.cicac.cat>). Un home clau en el procés de construcció d'aquest formulari esmentat va ser Osvald Cardona, com consta en el pròleg de Josep Ferrer i Rius en la segona edició: «Ja es deia l'any 1975, amb motiu de la primera edició, que "l'objectiu del Seminari no ha estat pas de compondre un manual de formularis —que la constant i rica floració legislativa hauria deixat pràcticament obsolet fa temps— sinó afrontar problemes de terminologia", i es féu sota l'experta batuta científica, cal recordar-ho, d'un "Pedagog de la Llengua" de la categoria d'Osvald Cardona.» I encara més notòriament es posava en relleu en els mots finals de la presentació de la primera edició, que acaba així: «Per raó de vinculació a les tasques del Seminari des de la seva creació es podria donar per sobreentès el reconeixement a l'assessor lingüístic Sr. Osvald Cardona. Però no seria just deixar de consignar-ho ací. La seva competència ha estat una ajuda molt valuosa. Pedagog de la llengua, poeta i publicista prou conegut, compta amb una preparació ben àmplia en matèria contractual que facilita la compenetració fructífera ja de bell antuvi. Ell ha redactat, en gran part, les remarques gramaticals i terminològiques que arrodoneixen el conjunt de documents aplegats en aquesta edició, fent-los especialment aptes al propòsit divulgador de la nostra llengua en l'àrea concreta de la documentació jurídica.»

Tot i aquests reconeixements tan justos i explícits, el pas dels anys i potser la tasca duta a terme per altres especialistes després de la seva mort han fet que la figura d'Osvald Cardona hagi quedat de vegades inadequadament negligida. En el meu cas, cal assenyalar clarament que el seu utilíssim tractat *La correspondència comercial en català* (1978) va ser un referent immediat i directe quan el professor Antoni M. Badia i Margarit i jo vam emprendre la redacció del nostre *Formulari administratiu aplicat especialment a la universitat* (1979), tercer volum de la col·lecció «Manuals» de Curial Edicions Catalanes, que aquest text d'Osvald Cardona, promogut pel Congrés de Cultura Catalana, començava.

La correspondència comercial en català inclou uns capítols d'orientació estilística i de criteris gramaticals, conté un breu vocabulari, una relació de frases d'ús corrent, d'abreviatures i símbols i més de cent models de documents. En la seva introducció Osvald Cardona escriu el següent: «Avui, més que no pas la fórmula oficinesca i encarcerada, hi ha una tendència a la simplificació del text i a la cortesia més sobria.» Quan hi parla d'estil, Cardona ens aconsella: «fer-vos llegir, brevetat, claredat, vivacitat...». Osvald Cardona ens

remet com a antecedents a una coneguda publicació de la famosa «Col·lecció Popular Barcino», de l'Editorial Barcino: *Com s'han d'escriure les cartes comercials* (1927) de C. A. Jordana i S. Montnegre. En la mateixa col·lecció, de nou Cèsar-August Jordana publicà l'any 1931 *Formulari de documents en català i Correspondència familiar i de societat*.

Se'm fa inevitable en aquest punt unir Osvald Cardona i Cèsar-August Jordana perquè tots dos compartien, d'una banda, la condició d'escriptors literaris i de traductors (Jordana va fer versions de *La tempestat* o de *Romeu i Julieta* de Shakespeare i Osvald Cardona en va fer de Petrarca, Pellico o Papini), i, de l'altra, tots dos van ser autors de títols concebuts com a eines al servei d'estendre l'ús del català en els àmbits jurídic i comercial. Tots dos, a més, van ser col·laboradors de Josep Maria de Casacuberta i van publicar una part notable de la seva producció a l'Editorial Barcino, que recorre una bona part dels darrers cent anys dels nostre país. Fins i tot es produeix la coincidència que l'any 1966, quan es reedita en la «Col·lecció Popular Barcino» el llibre *El català i el castellà comparats* de Cèsar-August Jordana, publicat inicialment l'any 1933 a «Manuals Escolars Barcino», apareix amb el número 212, immediatament després del 211, que era Joaquim Ruyra d'Osvald Cardona, un reeixit resum biogràfic de Ruyra que ressegueix una a una totes les seves obres.

Ja que he esmentat aquest text d'Osvald Cardona, un home format en el Noucentisme, escau que tot seguit en repassi, ni que sigui breument, la producció bibliogràfica de caràcter assagístic, crític o d'història cultural, que ocupa un lloc destacat en el conjunt de la seva obra. Recordem-ne les fites més singulars. L'any 1952 veu la llum, amb motiu del Congrés Eucarístic Internacional de Barcelona, el seu assaig *La poesia eucarística a Catalunya després de Verdaguier*. L'any 1953 Cardona publica en la «Col·lecció Popular Barcino» el llibre *Com és la poesia*. L'any 1960 Editorial Selecta publica el seu «assaig sobre afinitats de grans poetes» *De Verdaguier a Carner*, que havia obtingut el premi d'assaig Josep Yxart. L'any 1967 a Rafael Dalmau publica *El temps de*

Josep Carner (1899-1922), on dona «una visió de l'obra carneriana fins que assoleix la plenitud». L'any 1968 Cardona publica «L'ambient i el llenguatge de Prudenci Bertrana» dins el volum *En el centenari de Prudenci Bertrana*, fruit de la col·laboració amb Aurora Bertrana i Josep Iglésies. L'any 1970 guanya de nou el premi d'assaig Josep Yxart, en aquesta segona ocasió amb *Art poètica de Joan Maragall* (Selecta, 1971), un dels seus treballs de més volada, en què dedica atenció a aspectes com l'emoció, l'expressió, la retòrica, la naturalitat, el ritme prosòdic... de Maragall. L'any 1976, capbussat ja de ple en l'assessorament lingüístic del Seminari de Documentació Jurídica en Català, Osvald Cardona ens ofereix, de nou a Barcino, una notable edició de l'Epistolari López-Picó - Carles Riba.

En el mateix període, però tornant de ple a la dimensió més pròpiament lingüística de l'obra d'Osvald Cardona, cal que ens aturem un moment en el seu tractat, d'esperit rigorós, *Els grups de vocals en contacte* (Fundació Salvador Vives Casajuana, 1977), que va merèixer un accésit al premi Pompeu Fabra de l'Institut d'Estudis Catalans.

Reprenc, però, les consideracions inicials sobre el Seminari de Documentació Jurídica en Català, que prosseguiria, més enllà de 50 documents jurídics en català, sempre amb la intervenció decisiva d'Osvald Cardona, la seva labor amb un nou lliurament de textos jurídics anotats dins la *Revista Jurídica de Catalunya* (número 2, 1981), amb el *Vocabulari jurídic: castellà-català, català-castellà*, concebut l'any 1980 com una aportació del Col·legi d'Advocats de Barcelona al Congrés de Cultura Catalana i publicat en edicions successives, i amb el *Síl·labus processal i civil i formularis* elaborat pel Seminari i publicat pel Departament de Justícia de la Generalitat l'any 1984. És precisament en el *Síl·labus*,

que incorporarà uns encertats formularis judicials, on es veuran reflectits els treballs i els debats terminològics a què em referia a l'inici d'aquest article, amb les propostes finals de proveïment (en castellà, *providencia*), acte resolutori (en castellà, *auto*), decisió (en castellà, *fallo*) o validació de procura (en castellà, *bastanteo de poder*). Tant el *Vocabulari* com el *Síl·labus* acabarien essent el punt d'arrencada del *Diccionari jurídic català* (Enciclopèdia Catalana, 1986), en què Osvald Cardona figurava com a membre del Consell de Direcció, tot i que Oleguer Torra ja va assumir el gruix de la redacció final de l'obra.

Aquest retrat d'Osvald Cardona seria clarament incomplet sense esmentar-hi el seu vincle directe, profund i persistent amb el món de les assegurances, on va exercir responsabilitats importants a l'empresa Winterthur, on va ser professor de l'Escola Professional d'Assegurances i del Centre d'Estudis del Col·legi d'Agents d'Assegurances i on va dur a terme una obra terminològica capdavantera que va culminar amb el seu *Diccionari d'assegurances*, publicat l'any 1987 pel Consell de Col·legis d'Agents i Corredors d'Assegurances de Catalunya.

Com ja m'hi he referit, Osvald Cardona se sentia continuador del llegat exigent del Noucentisme. En els anys que vam coincidir vaig tenir la convicció que amb la nostra amistat i la nostra col·laboració en el si de l'aleshores anomenada Coordinadora de Llenguatge Administratiu es plasmava la continuïtat d'una cadena que gràcies a Osvald Cardona permetia relligar l'esforç de les noves fornades de lingüistes dedicats a la normalització del català en els usos formals amb un camí que durant els anys vint i trenta havia fet ja passos endavant fonamentals i que Osvald Cardona encarnava i reprenia amb una gran dignitat. ✨

Bibliografia

- CARDONA, Osvald (1977). *Els grups de vocals en contacte: (un tema de llengua i poètica)*. Barcelona: Rafael Dalmau. (Publicacions de la Fundació Vives Casajuana; 47)
- CARDONA, Osvald (1978). *La correspondència comercial en català*. Barcelona: Curial.
- CARDONA, Osvald (1987). *Diccionari d'assegurances*. Barcelona: Consell de Col·legis d'Agents i Corredors d'Assegurances.
- COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA (1986). *Diccionari jurídic català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA. COMISSIÓ DE CULTURA (1983). *Vocabulari jurídic: castellà-català, català-castellà*. 3a ed. Barcelona: Pòrtic.
- COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA. SEMINARI DE DOCUMENTACIÓ JURÍDICA EN CATALÀ (1976). *50 documents jurídics en català*. Barcelona: Altés.
- COL·LEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA. SEMINARI DE DOCUMENTACIÓ JURÍDICA EN CATALÀ (1984). *Síl·labus processal i civil i formularis*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia.